

การพัฒนาแบบแผนการพัฒนาศรรถนะการจัดการเรียนรู้อของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน

มณฑลธน ไชยเสน พงศ์เทพ จิระโร และมนตรี แยมกลีกร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบแผนการพัฒนาศรรถนะการจัดการเรียนรู้อของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน (Lesson study) และประเมินการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 388 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้อของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องทุกประเด็น การเปรียบเทียบความรู้และมโนทัศน์ค่าเฉลี่ยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบ โดยประเมิน 4 มิติ ตามแนวคิดของ Stufflebeam D. L., Madaus G. F. & Kellaghan T. (2001) มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ทุกมาตรฐาน แสดงว่ารูปแบบมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบแผน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้อ ครูประถมศึกษา กระบวนการศึกษาวิจัยบทเรียน

THE DEVELOPMENT OF TEACHING COMPETENCY MODEL FOR DEVELOPMENT OF ELEMENTARY MUNICIPAL SCHOOL TEACHERS' INSTRUCTIONAL CAPACITY THROUGH LESSON STUDY

Monthonthana Chaiyasen, Pongthep Jiraro, and Montree Yamkasikorn

Faculty of Education, Burapha University

Abstract

The purposes of this research were: to develop the model for teachers' competency development in learning management by using lesson study, and to evaluate the model for teachers' competency development in learning management by using lesson study process. The samples consisted of 388 primary school teachers under public schools selected with the stratified random sampling method. The data were collected with questionnaires being used as a means to inquire into the teacher's competency development in learning management by lesson study process. The data analysis was then conducted by descriptive statistics, i.e. frequency, percentage, mean, standard deviation, and interquartile range, as well as content analysis. The research findings were as follows: 1) the model was suitable at the highest level and consistent with all issues. 2) The average scores on knowledges and concepts after using model were significantly higher than that before using the model at .05 levels. 3) The model's effectiveness was evaluated by the four-dimension evaluating model by Stufflebeam D. L., Madaus G. F. & Kellaghan T. (2001) and it showed that the average scores were more than 3.50 in all standards according to the efficiency criteria.

Keywords: Model development, learning management competency, primary school teacher, lesson study.

บทนำ

บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ก็คือ “ครู” เพราะครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การปฏิรูปการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูพัฒนาตนเองและปฏิรูปการเรียนการสอน ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียนคงไม่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้ หากมิได้มีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอ จากการวิจัยของ The Third International Mathematics and Science Study: TIMSS พบว่าการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถพัฒนาอย่างเด่นชัดได้ ก็ต่อเมื่อครูได้รับโอกาสและการสนับสนุนในการเพิ่มพูนทักษะของตนให้มีประสิทธิภาพ (Stigler & Hiebert, 1999) ครูจะสามารถปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูปการเรียนการสอนได้นั้นจำเป็นต้องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลายประการ ดังเช่นที่ College Academic Council (2004) ได้เสนอสมรรถนะการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าครูต้องมีความเข้าใจว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถใช้ยุทธศาสตร์การสอนที่หลากหลาย สามารถประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคการประเมินที่มีความตรงและความเที่ยง รวมทั้งสามารถทำงานอย่างอิสระและทำงานร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาและประยุกต์ความรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้

จากการศึกษาทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ในการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาระบบการเรียนรู้ของโรงเรียน: การศึกษาพหุกรณี" โดย ทิศนา ขัมมณี และคณะ (Tissana Khamanee et al., 2001) ได้ข้อค้นพบที่สำคัญประการหนึ่งว่า “ครูได้รับการอบรมหลายครั้ง แต่ยังขาดความเข้าใจ และสับสนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ขาดทักษะการคิดด้วยตนเอง ขาดความเข้าใจการออกแบบการเรียนการสอน” เช่นเดียวกับผลการวิจัยของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (โครงการ วพร.) สนับสนุนสถานศึกษา 135 แห่ง ให้ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า “ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เป็นหัวใจของงานวิชาชีพซึ่งทุกฝ่ายที่เข้าไปร่วมเรียนรู้กับโรงเรียน เห็นตรงกันว่า ครูออกแบบการสอนไม่เป็น ครูขาดแนวทางและกระบวนการในการออกแบบการสอน ความรู้พื้นฐานด้านการสอน วิธีการสอนต่าง ๆ มีค่อนข้างจำกัด ทำให้ครูขาดแนวทางและกระบวนการในการออกแบบการสอน ส่งผลให้ครูไม่สามารถเขียนแผนการสอนที่ดีได้ ข้อค้นพบนี้นับเป็นปัญหาที่สำคัญมากของวงการศึกษไทย เพราะสภาพเช่นนี้เป็นไปอย่างค่อนข้างกว้างขวาง” อาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่สำคัญมากที่สุดในการปฏิบัติงานของครูก็คือ ความเข้าใจในเรื่องที่ทำซึ่งในกระบวนการของการพัฒนาการเรียนการสอน ครูมักพบปัญหาด้านการขาดความเข้าใจและขาดความกระจ่างในเรื่องที่แท้จริงจำเป็นที่ครูต้องได้รับความช่วยเหลือได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างเพียงพอ (Tissana Khamanee et al., 2004, p. 211, 272)

จากการศึกษาแนวคิดวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ในการพัฒนาครูที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาครูวิชาชีพ พบว่า มีแนวคิดหนึ่งซึ่งน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครู เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา สอดคล้องกับความต้องการ และสัมพันธ์กับแนวคิดหลักการต่าง ๆ ในการพัฒนาครูที่กล่าวไว้ข้างต้นเป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นแนวคิดที่ครูสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ด้วยตนเอง แนวคิดดังกล่าวคือ แนวคิดการวิจัยศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson study หรือ lesson research) เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาครูวิชาชีพ (Professional development) ของประเทศญี่ปุ่น และในปัจจุบันกำลังมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศด้วยกัน แนวคิดนี้ว่าด้วยลักษณะการทำงานของกลุ่มครูที่ร่วมกันทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกลุ่ม

ครูจะดำเนินงานตามกระบวนการของแนวคิดการวิจัยศึกษาบทเรียนที่มีลักษณะเป็นวงจร หรือที่เรียกว่า "กระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน (Lesson study process)" ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามที่ได้วางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การให้ผลสะท้อน และอภิปรายจากข้อมูลดังกล่าวรวมถึงการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของตน ซึ่งกระบวนการนี้ให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิด และการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และนอกจากการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดีแล้ว กระบวนการนี้ยังช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ การคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิด และการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อทำให้ข้อมูลป้อนกลับ และแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อนักเรียนอย่างเหมาะสม และความสามารถในการระบุหรือระลึกถึง ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปรับปรุงการสอนของตนและสามารถสร้างทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาได้ (Research for Better School, 2005)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่มีรากฐานมาจากการปฏิบัติในบริบททางวัฒนธรรมของโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทาง และกลยุทธ์ ในการนำมาปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานของครูไทยในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบปฏิบัติจริง (Practical action research) ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาการปฏิบัติงานในบริบทของการปฏิบัติงานจริง โดยอาศัยความร่วมมือของครูในฐานะผู้ปฏิบัติ (Practitioner) และผู้วิจัยในฐานะบุคคลภายนอก (Outsider) ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มครู เพื่อช่วยเหลือในการพัฒนาการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่นำไปสู่ผลการวิจัยที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้กระบวนการที่ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพสภาพการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นขั้นตอนสำรวจสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด เริ่มจากการศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนสมรรถนะการสอนของครู การจัดการเรียนรู้ แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson study approach) แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน การพัฒนาวิชาชีพและพัฒนสมรรถนะการสอนของครู วิเคราะห์สภาพการพัฒนา

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู เปรียบเทียบ เชื่อมโยงความสอดคล้องสัมพันธ์กับกรอบแนวคิด นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้รายละเอียดตามประเด็นที่กำหนดไว้ สร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน เก็บข้อมูลกับครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 388 คน สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการเนื้อหาที่สอน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านความสามารถในการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้านมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน (Lesson Study) จำนวน 24 ข้อ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนเป็นขั้นตอนการร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและผลการสำรวจสภาพการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน ทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หลังจากนั้นนำกลับมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสม โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Mdn) และความสอดคล้องโดยค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือแบบตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน พิจารณาค่ามัธยฐานไม่น้อยกว่า 3.5 และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ไม่เกิน 1.50 แสดงว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้รับฉันทามติ แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน เป็นขั้นตอนการประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน กลุ่มที่นำมาใช้ในการประเมินหลังดำเนินงาน (AAR) คือ ครูประถมศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) จังหวัด จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน ตามแนวคิดมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ของ Stufflebeam D. L., Madaus G. F. & Kellaghan T. (2001) ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) ด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน

โดยภาพรวมมีสภาพการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสามารถในเนื้อหาที่สอนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ภาพรวม และรายด้าน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.04	0.61	มาก
2. ด้านความสามารถในเนื้อหาที่สอน	4.13	0.62	มาก
3. ด้านความสามารถการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.95	0.61	มาก
4. ด้านความสามารถการใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศ	3.76	0.62	มาก
5. ด้านความสามารถการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.97	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	3.97	0.61	มาก

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ครูมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.98 รองลงมา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจระดับดี (ร้อยละ 20.10) และมีความรู้ความเข้าใจระดับดีมาก (ร้อยละ 16.24) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน

ระดับ	ระดับความรู้ความเข้าใจ กระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน (%)		จำนวน (คน)	ร้อยละ
0	น้อยที่สุด	(0 – 49)	36	9.28
1	น้อย	(50 – 59)	52	13.40
2	ปานกลาง	(60 – 69)	159	40.98
3	ดี	(70 – 79)	78	20.10
4	ดีมาก	(80 – 100)	63	16.24

การเปรียบเทียบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นเพศชายมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนมากกว่าครูที่เป็นเพศหญิง (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจของครู จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P-Value
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	ชาย	97	3.92	.65	-1.075	386	0.283
	หญิง	291	3.99	.51			
ความรู้ความเข้าใจ	ชาย	97	0.74	.23	2.383*	386	0.018
	หญิง	291	0.67	.23			

* p < .05

การหาความสัมพันธ์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้กับความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษา

บทเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษา บทเรียน

ตัวแปร	อายุ	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	ความรู้ความเข้าใจ
อายุ	-		
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	.045	-	
ความรู้ความเข้าใจ	.247**	.156**	-

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน

ผลจากการวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาซึ่งประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านทักษะการคิดในการจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ผลการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และทุกรายการผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มีรายละเอียดดังนี้

1) สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของครูที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กลุ่มเลือกมาศึกษาตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยศึกษาผ่านบทเรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ย่อย

2) สมรรถนะด้านทักษะการคิดในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถและความชำนาญในการคิดสะท้อน (Reflective thinking) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ของตน ประกอบด้วย การคิดสะท้อน 3 ระยะ และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ ระยะการคิดสะท้อนในการวางแผนการสอน มี 2 ตัวบ่งชี้ ระยะการคิดสะท้อนขณะการปฏิบัติการสอน มี 1 ตัวบ่งชี้ และระยะการคิดสะท้อนเพื่อพัฒนาการสอน มี 1 ตัวบ่งชี้

3) สมรรถนะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถของครูในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายของกลุ่ม 2) ความสามารถในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด 3) การเปิดใจกว้าง และ 4) ความสามารถในการประสานความรู้ความคิด

3. การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการประเมินสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นด้วยแบบประเมิน 4 ด้าน (ผลดังตารางที่ 5-7)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม			ความเป็นได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระรายวิชา	1.1 ระบุ เขียน หรืออธิบายเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอดของบทเรียนที่กลุ่มเลือกมาศึกษาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์	4.07	.68	มาก	3.85	.66	มาก	4.22	.58	มาก	4.01	.69	มาก
	1.2 มีการนำความรู้ในเนื้อหาสาระวิชามาใช้ในการปฏิบัติงาน	4.18	.79	มาก	4.12	.73	มาก	4.26	.64	มาก	4.08	.61	มาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การสอน	2.1 ระบุ เขียน หรืออธิบายแนวคิด ทฤษฎี หลักการ รูปแบบ กระบวนการวิธีการ หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่กลุ่มเลือกมาใช้เป็นแนวทาง	4.10	.72	มาก	3.87	.76	มาก	4.18	.88	มาก	3.97	.72	มาก
	2.2 มีการนำเอาความรู้ด้านศาสตร์การสอนมาใช้ในการปฏิบัติงาน	3.99	.52	มาก	3.75	.69	มาก	4.07	.59	มาก	4.15	.54	มาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.1 ระบุ เขียน หรืออธิบายถึงสภาพและปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กลุ่มเลือกมาศึกษาได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน หรือมีข้อมูลหลักฐานที่ชัดเจน	4.14	.58	มาก	4.00	.56	มาก	4.24	.56	มาก	3.99	.57	มาก
	3.2 มีการนำเอาความรู้ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้ในการปฏิบัติงาน	4.06	.66	มาก	3.93	.78	มาก	4.19	.59	มาก	4.03	.76	มาก
รวมเฉลี่ย		4.09	.66	มาก	3.92	.70	มาก	4.19	.64	มาก	4.04	.65	มาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการคิดในการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม			ความเป็นได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ตัวบ่งชี้ 1 การคิดสะท้อนในการวางแผนการสอน	1.1 มีการพิจารณาข้อมูลหรือข้อความรู้ที่จำเป็นต่าง ๆ อย่างครอบคลุมรอบด้านโดยเฉพาะด้านผู้เรียน	4.04	.64	มาก	4.09	.54	มาก	4.34	.71	มาก	4.15	.59	มาก
	1.2 กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมชัดเจน	3.94	.65	มาก	4.02	.55	มาก	4.30	.53	มาก	4.25	.73	มาก
	1.3 ตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีสอน หรือกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีเหตุผล สอดคล้อง เหมาะสม	4.03	.66	มาก	3.99	.41	มาก	4.28	.60	มาก	4.20	.60	มาก
	1.4 ระบุแนวทาง วิธีสอน หรือกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว หลากหลาย	3.98	.59	มาก	3.97	.63	มาก	4.21	.81	มาก	4.07	.67	มาก
ตัวบ่งชี้ 2 มีการเขียนแผนการสอน	2.1 แผนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วน และมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบที่ถูกต้องชัดเจน	3.96	.61	มาก	3.96	.70	มาก	4.28	.60	มาก	4.18	.82	มาก
	2.2 ทุกองค์ประกอบในแผนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันตามเป้าหมายหรือจุดเน้นของบทเรียนที่วางไว้	4.02	.51	มาก	3.95	.61	มาก	4.26	.47	มาก	4.00	.82	มาก
ตัวบ่งชี้ 3 มีการคิดสะท้อนขณะปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	3.1 แสดงพฤติกรรมการสอนได้สอดคล้องตามที่วางไว้	4.03	.66	มาก	3.95	.53	มาก	4.17	.54	มาก	4.04	.63	มาก
	3.2 มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แสดงปฏิริยาตอบสนองต่อผู้เรียน ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.11	.48	มาก	4.19	.62	มาก	4.38	.78	มาก	4.29	.45	มาก
ตัวบ่งชี้ 4 มีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4.1 บรรยาย อธิบายสภาพเหตุการณ์ หรือระบุประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและตรงประเด็น	4.00	.41	มาก	3.94	.52	มาก	4.19	.58	มาก	4.11	.77	มาก
	4.2 อภิปราย วิเคราะห์วิพากษ์ ระบุข้อดีข้อบกพร่อง ข้อสงสัยหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล	4.00	.38	มาก	3.84	.67	มาก	4.07	.59	มาก	4.02	.64	มาก
	4.3 ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	3.96	.55	มาก	3.90	.62	มาก	4.17	.61	มาก	3.99	.74	มาก
	4.4 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ย่อยข้อ1-3ได้อย่างสอดคล้องกันและสอดคล้องกับประเด็น	4.02	.48	มาก	3.89	.73	มาก	4.15	.68	มาก	4.10	.55	มาก
รวมเฉลี่ย		4.01	.56	มาก	3.98	.60	มาก	4.23	.63	มาก	4.12	.67	มาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้	เหมาะสม			ความเป็นได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ตัวบ่งชี้ 1 ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายของกลุ่ม	1.1 ระบุ อธิบาย หรือบอกเป้าหมายของกลุ่มได้อย่างถูกต้อง	4.08	.56	มาก	3.99	.61	มาก	4.26	.74	มาก	4.24	.51	มาก
	1.2 แสดงพฤติกรรมการทำงานสอดคล้องกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.92	.54	มาก	3.78	.54	มาก	4.14	.42	มาก	4.35	.45	มาก
ตัวบ่งชี้ 2 ความสามารถในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	2.1 มีการระบุ หรืออธิบายเพื่อแสดงความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนเองต่อสมาชิกอื่นในกลุ่ม	4.07	.53	มาก	3.92	.43	มาก	4.28	.73	มาก	4.40	.76	มาก
	2.2 แสดงพฤติกรรมในข้อที่ 1 ได้อย่างเหมาะสมและตรงประเด็น	3.98	.52	มาก	3.91	.80	มาก	4.36	.57	มาก	4.20	.68	มาก
ตัวบ่งชี้ 3 การเปิดใจกว้าง	3.1 แสดงพฤติกรรมการยอมรับ และพิจารณาข้อความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้อื่น	4.18	.79	มาก	4.16	.63	มาก	4.43	.68	มาก	4.31	.55	มาก
	3.2 มีการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ หรือปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง	3.99	.62	มาก	3.90	.33	มาก	4.33	.70	มาก	4.17	.79	มาก
ตัวบ่งชี้ 4 ความสามารถในการประสานความรู้ ความคิด	4.1 แสดงพฤติกรรมการตั้งคำถาม ความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ที่แสดงถึงความพยายามในการเชื่อมโยง	4.14	.58	มาก	4.12	.73	มาก	4.38	.52	มาก	4.38	.65	มาก
	4.2 สร้างข้อสรุปที่นำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงผลงานของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม	4.00	.43	มาก	3.79	.59	มาก	4.30	.57	มาก	4.29	.79	มาก
รวมเฉลี่ย		4.05	.57	มาก	3.95	.58	มาก	4.31	.62	มาก	4.29	.65	มาก

อภิปรายผล

1. สภาพการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านความสามารถในเนื้อหาที่สอนและด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มีการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี ส่วนความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนของครู พบว่า โดยภาพรวมครูมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียนขั้นปรับปรุงแก้ไขบทเรียน (revising the lesson) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูปรับปรุงแก้ไขบทเรียนจากปัญหาที่พบในการสอนอาจมีการพบกลุ่มกันหลายครั้งเพื่อปรับปรุงบทเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รองลงมา คือ กระบวนการ (Lesson Study) เป็นรูปแบบของการวิจัยที่เปิดโอกาสให้ครูได้เป็นตัวหลักในการศึกษาวิเคราะห์แนวปฏิบัติในการสอนในชั้นเรียนของตนเอง และเป็นผู้ที่สามารถคิดได้ด้วยตนเอง Akihiko (2006) เป็นนักวิจัยการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียนตลอด ซึ่งอธิบายได้ว่า การศึกษาผ่านบทเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน สื่อการสอน และสื่อการเรียนรู้ เห็นได้จากแบบเรียนส่วนใหญ่มักตีพิมพ์โดยครูที่มีส่วนร่วมในการศึกษาผ่านบทเรียนอย่างจริงจัง และครูกลุ่มนี้มักใช้กระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนในการตรวจสอบการใช้สื่อการเรียนการสอนของตนเอง นอกจากนี้ Stigler และ Hiebert (1999) เสนอว่าแนวคิดการศึกษามุ่งเน้นพื้นฐานมาจากแนวความคิดที่ว่า หากเราต้องการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะทำเช่นนั้นก็คือในบริบทของบทเรียนที่ใช้จริงในชั้นเรียนซึ่งเมื่อเราเริ่มต้นด้วยบทเรียน ปัญหาในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียนก็จะหมดไป แต่ความท้าทายก็คือการบ่งชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใดที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน และเมื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้รับการระบุอย่างชัดเจนแล้ว ความท้าทายก็คือ การแลกเปลี่ยนความรู้กับครูอื่นซึ่งประสบกับปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจากงานเขียนนี้เองส่งผลให้กระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนเป็นที่รู้จักในวงกว้างยิ่งขึ้นและ Yoshida (2005, p. 5) เสนอว่าการศึกษาผ่านบทเรียน คือ การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (professional learning) ที่ครูเป็นผู้ขับเคลื่อนและดำเนินการภายใต้เป้าหมายที่มีร่วมกันมุ่งเน้นที่เนื้อหาสาระรายวิชาในบริบทของการคิดของนักเรียน และมีการให้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกในฐานะผู้รู้ (knowledgeable others) การศึกษาผ่านบทเรียนไม่ใช่การฝึกอบรมครูไม่ใช่การสร้างบทเรียนที่สมบูรณ์แบบไม่ใช่การดำเนินการเพียงลำพัง และไม่ใช่การดำเนินการตามวงจรเพียงรอบเดียว

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ นอกจากนี้การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการวิจัยศึกษาบทเรียน ตั้งแต่กระบวนการกระบวนการวิจัยศึกษา และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดบทเรียน (focusing the lesson) ขั้นวางแผนบทเรียน (planning the lesson) ขั้นสอนและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน (teaching the lesson) ขั้นสะท้อนความคิดและประเมิน (reflecting and evaluating) ขั้นปรับปรุงแก้ไขบทเรียน (revising the lesson) และขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (sharing results)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

การนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรปฏิบัติดังนี้ ควรศึกษาแนวคิดการศึกษาวิจัยผ่านบทเรียนในบริบทของสถานศึกษาไทย ซึ่งการ

ดำเนินงานตามกระบวนการนี้มีลักษณะการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการทำงาน แนวคิดสำคัญคือแนวคิดการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง นอกจากนี้ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทการทำงานของครูที่จะนำกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนไปใช้อย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถวางแผนการดำเนินงานตามกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทการทำงานและสามารถดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการศึกษาผ่านบทเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายและมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนรวมทั้งแผนระยะยาวดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควรเริ่มต้นพัฒนาครูในกลุ่มแกนนำเพื่อเป็นผู้ดำเนินการศึกษาผ่านบทเรียนให้กับครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนได้ การดำเนินงานควรเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนในรูปแบบอื่น ๆ ในลักษณะของการจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย แต่ให้เป็นไปในการจัดกลุ่มศึกษาผ่านบทเรียนโดยมุ่งเน้นในเรื่องของความสนใจและความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างแท้จริง พัฒนาสมรรถนะของครูในด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะการผสมผสานกับแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถของในการทำวิจัยในชั้นเรียน

References

- Akihiko, T. (2006). *Implementing lesson study in North American schools, Paper presented at the APEC International Symposium on Innovation and Good Practice for Teaching and Lesson Study*. Khon-Kaen, Thailand, 13-17 June.
- College Academic Council. (2004). The professor of 21st century universal teaching competencies. Retrieved from www.algonquincollege.com
- Research for Better School. (2005). *Lesson study: Frequently asked questions*. Philadelphia: Author.
- Stigler, J. and Hiebert, J. (1999). *The teaching gap: Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York: The free Press.
- Stufflebeam D. L., Madaus G. F. & Kellaghan T. (2001). *Program evaluation: A historical overview In D.L. Evaluation Models*. (2nd ed.). Netherlands: Springer.
- Tissana Khamanee et al. (2001). *Knowledge brain GYM problem decision skill potential*. Bangkok: The Master Group Management Co., LTD.
- _____. (2004). *Research and Development in Whole School Learning Reform*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Yoshida, M. (2005). An overview of lesson study. In Wang-Iverson, P. and Yoshida, M. (eds.), *Building our understanding of lesson study*. Philadelphia: Research for Better Schools.

Received: April 10, 2019

Revised: May 15, 2019

Accepted: May 21, 2019